

به نام خدای دانا و توانا

۱۳۸۶ / ۱۱ / ۲۸

۷۰۵۹۳

دانشگاه یزد

مجتمع علوم انسانی

دانشکده زبان و ادبیات

گروه زبان و ادبیات فارسی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی

عنوان:

نقد و تحلیل منظومه ی «ویس و رامین»

.. استاد راهنما:

دکتر محمد علی صادقیان

استاد مشاور:

دکتر سید محمد حسینی شبانان

پژوهش و نگارش:

الهه عظیمی یانچشمه

شهریور ۸۶

۷۰۵۹۳

۱۳۸۶ / ۱۱ / ۲۸

موسسه مطالعات و تحقیقات
ادبیات و زبان

« سپاس نامه »

سپاس و آفرین آن پادشاه را

که کیتی را پدید آورد و ما را

سپاس و ستایش از آن اوست

در آغاز، می ستایم خدای مهربان را که به من توانایی اندیشیدن و دانش اندوختن بخشید و فروغ امید و رستگاری را در دلم، او، افروخت و به یاری او در این راه گام نهادم.

و آنگاه سپاس از پدر و مادرم که از کودکی تاکنون در پرورش جسم و جانم کوشیده اند و آنچه که تا امروز بدان دست یافته ام، به راستی، دست رنج مهر ایشان است.

با سپاس فراوان از همه ی استادان گرامی که از آغاز تاکنون، شور دانش اندوزی و علم آموزی را در من برانگیختند؛ نخست، جناب دکتر «صادقیان» که راهنمایی و خوانش برگ برگ این رساله با ایشان بود و سپس دکتر «حسینی شبانان» که سمت مشاوره ی کار به نام ایشان.

سپاس ویژه ی خود را از استاد دانشمندم، جناب دکتر «عبدالله نصرتی» - استاد تمام دانشکده ی زبان و ادبیات فارسی دانشگاه بوعلی سینای همدان - می نمایم که نخستین خشت پژوهش در زمینه ی ادبیات باشکوه کلاسیک را ایشان در نهادم نهادند و جوانه های شور و دل بستگی به ادبیات کهن را در من رویانیدند.

شایسته و بلکه بایسته است سپاسگذار استادم جناب دکتر «غلامرضایی» باشم که هم به شاگردی ایشان سرافرازم و هم از راهنمایی ها و راهگشایی های سازنده ی ایشان در آغاز راه، بهره مند.

سپاس فراوان از رنج بی مزد و پاداش استادان گران مایه ام - جناب دکتر «الهام بخش» و دکتر «جلالی پندری» که به راستی، خود را وامدار دانش ایشان می دانم. چرا که نخستین بار، جناب دکتر «الهام بخش»، الهام بخش من در انتخاب موضوع این رساله شدند و همواره پاسخگوی پرسش های ریز و درشت بنده و دکتر «جلالی پندری» که نه تنها من بلکه راهنمای همه ی دانش پژوهان و دانشجویان بوده اند و هستند.

از لطف جناب دکتر «فلاح» که در خبررسانی از مقاله های اینترنتی مرا همراهی و همیاری نمودند، بسیار سپاسگذارم.

سزاوارست که وظیفه ی شاگردی به جای آورم و از همه استادانم در دوره ی کارشناسی و کارشناسی ارشد یاد کنم و از زحمات یکایک ایشان سپاسگذاری نمایم. بهروزی و کامیابی روزافزونشان را از خدای بزرگ، خواستارم.

و در انجام، سپاس، همه ی دوستان و یارانی را که قلب پرمهرشان، پشتوانه و سرمایه ی بی پایان من خواهد بود تا زنده ام.

شناسه: ب/ک/۳	صور تجلسه دفاعیه پایان نامه دانشجوی دوره کارشناسی ارشد	 مدیریت تحصیلات تکمیلی
--------------	---	--

جلسه دفاعیه پایان نامه تحصیلی خانم الهه عظیمی یانچشمه دانشجوی کارشناسی ارشد

رشته/ گرایش: زبان و ادبیات فارسی

تحت عنوان: نقد و تحلیل منظومه ویس و رامین

و تعداد واحد: ۴ در تاریخ ۱۳۸۶/۶/۱۳ با حضور اعضای هیأت داوران (به شرح ذیل) تشکیل گردید.

پس از ارزیابی توسط هیأت داوران، پایان نامه با نمره: به عدد ۱۹.۰۵..... به حروف

..... نعمت و درجه عالی..... مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء

نام و نام خانوادگی

عنوان

دکتر محمدعلی صادقیان

استاد / استادان راهنما:

دکتر سیدمحمد حسینی شبانان

استاد / استادان مشاور

دکتر سید محمود الهام بخش

متخصص و صاحب نظر داخلی:

دکتر یدالله جلالی پندری

متخصص و صاحب نظر داخلی:

نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه (ناظر)

نام و نام خانوادگی: دکتر اکبر غفوری

امضاء:

چکیده

داستان «ویس و رامین»، یکی از کهن ترین و شیرین ترین داستان های اصیل ایرانی است که با نام و نظم «فخرالدین اسعد» شناخته و ماندگار گردید. «فخرالدین اسعد» این داستان زیبا را در قرن چهارم - پنجم ه.ق. در فاصله ی سال های ۴۳۲-۴۴۶ از زبان پهلوی به نظم پارسی درآورد. مضمون این منظومه ی عاشقانه، شرح دلدادگی های «ویس» و «رامین» در ایام فراق و وصال است. این داستان که به نظر می رسد مضمونی تکراری و ساده داشته باشد، آن چنان در قلم توانا و حسن داستان پردازی «فخرالدین اسعد» ساخته و پرداخته شده است که به داستانی مهیج و دلنشین تبدیل گردیده است.

عنوان این پژوهش، نقد و تحلیل منظومه ی «ویس و رامین» است. از عنوان پیداست که نگارنده می بایست همه ی جوانب هنری و ادبی این منظومه ی زیبا را مورد سنجش و تحلیل قرار دهد.

تحقیق درباره ی داستان «ویس و رامین» و ریشه شناسی آن از طرفی و معرفی ناظم آن، «فخرالدین اسعد» و منظومه اش از طرف دیگر، در یک فصل قابل بررسی است. مبحث دیگر، نقد و تحلیل محتوا و درون مایه ی منظومه ی «ویس و رامین» است که برخی از مضامین آن مربوط به فرهنگ و باورهای رایج در ایران باستان می شود که اصل و منشأ داستان به آن برمی گردد و برخی دیگر مربوط به تصرفات ذوقی و عقیدتی خود «فخرالدین اسعد» است. نقد و تحلیل عنصر «عشق» نیز در این فصل گنجانده شده است.

زبان شناسی و تحلیل ساختار جملات و واژگان این منظومه به دلیل وجود لغات پهلوی و کهن پارسی و مختصات سبکی خاص آن، ضرورت تحقیق در این باره را بیش از پیش آشکار می کند.

داستان سرایی بی نظیر «فخرالدین اسعد»، نه تنها، به نظم درآوردن یک قصه، بلکه بازآفرینی یک داستان کهن و فراموش شده است به بهترین شکل آن. از این رو، پرداختن به شیوه ی داستان پردازی و شخصیت آفرینی «فخرالدین اسعد» که سرمشق «نظامی» بزرگ در نظم منظومه های عاشقانه اش نیز بوده، شایان توجه است.

علاوه بر فنّ داستان پردازی «فخرالدین اسعد» که الگوی کار «نظامی» و مقلدان وی قرار گرفت، تأثیر صنعت گری و آرایه های لفظی و معنوی کلام او نیز، اگر چه ساده، در کلام فاخر «نظامی» دیده می شود. از این گذشته، تشبیهات بدیع و بکر و رعایت حسن تناسب بین مضمون و زبان توصیفی می بایست از دیگر مباحث پژوهشی در این فصل باشد.

منتهای مقصد و کوشش نگارنده در انجام پژوهشی است که تمام زوایای هنری و ادبی این اثر به یاد ماندنی و زیبای شاعر گرگانی را بکاود و مورد نقد و تحلیل قرار دهد.

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
چکیده	
پیشگفتار	

□ فصل اول - مبادی تحقیق

۱-۱- تعریف موضوع	۱
۱-۲- سوالات پژوهشی	۲
۱-۳- روش تحقیق	۲
۱-۴- پیشینه ی تحقیق	۲
۱-۵- اهداف تحقیق	۳
۱-۶- اهمیت و ضرورت تحقیق	۴
۱-۷- کاربرد نتایج	۴

□ فصل دوم - درباره ی «ویس و رامین» و فخرالدین اسعد گرگانی

۲-۱- درباره ی «فخرالدین اسعد»، سراینده «ویس و رامین»	۵
۲-۱-۱- تاریخ ولادت و وفات شاعر	۶
۲-۱-۲- عقیده و مذهب شاعر	۷
۲-۱-۳- تجربه ی عشقی شاعر	۹
۲-۱-۴- اطلاعات علمی شاعر	۱۱
۲-۱-۵- ممدوحان شاعر	۱۵
۲-۱-۶- انگیزه ی شاعر در سرودن منظومه «ویس و رامین»	۱۷
۲-۱-۷- دیگر آثار فخرالدین اسعد گرگانی	۱۹
۲-۱-۸- فخرالدین اسعد، شاعر نی صاحب سبک	۲۱

۲-۲- دربارہ ی «ویس و رامین»	۲۱
۲-۲-۱- زمان سرودن	۲۲
۲-۲-۲- تعداد ابیات	۲۲
۲-۲-۳- قالب منظومہ	۲۳
۲-۲-۴- وزن عروضی منظومہ	۲۳
۲-۲-۵- نوع ادبی منظومہ «ویس و رامین»	۲۴
۲-۲-۶- سبک منظومہ ی «ویس و رامین»	۲۵
۲-۲-۷- ریشہ شناسی داستان «ویس و رامین»	۲۷
۲-۲-۷-۱- منشاء زمانی داستان	۲۷
۲-۲-۷-۲- منشاء زبانی داستان	۳۲
۲-۲-۸- علل شہرت یا گمنامی منظومہ ی «ویس و رامین»	۳۷
۲-۲-۹- تأثیر و تأثر منظومہ ی «ویس و رامین» در ادب فارسی	۳۹
۲-۲-۹-۱- تأثیر از سودابه و سیاوش	۳۹
۲-۲-۹-۲- تأثیر از بیژن و منیژہ	۴۰
۲-۲-۹-۳- تأثیر از ورقہ و گلشاه	۴۳
۲-۲-۹-۴- تأثیر «ویس و رامین» بر آثار غنایی «نظامی گنجوی»	۴۴
الف- تأثیر بر لیلی و مجنون	۴۴
ب- تأثیر بر خسرو و شیرین	۴۸
۲-۲-۹-۵- شہرت و تأثیر «ویس و رامین» در آثار دیگران شاعران	۵۱
□ فصل سوم- تحلیل درون مایہ و محتوای داستان «ویس و رامین»	
۳-۱- گزیدہ ی داستان	۵۵

- ۲-۳-۲- نقد و تحلیل عشق در منظومه ی «ویس و رامین»..... ۶۰
- ۱-۲-۳- هویت عشق و علت بوجود آمدن آن..... ۶۱
- ۲-۲-۲- شروع عشق..... ۶۴
- ۳-۲-۳- کیفیت عاشق شدن..... ۶۶
- ۴-۲-۳- نقش واسطه در رشد عشق و وصال دلدادگان..... ۶۷
- ۵-۲-۳- سیمای عاشقان..... ۷۰
- ۶-۲-۳- مقایسه ی سیمای عاشقان..... ۷۹
- ۷-۲-۳- عشق متقابل و یک طرفه..... ۸۳
- ۸-۲-۳- عشق پیرانه سر..... ۸۷
- ۹-۲-۳- عاشق و رقیب - ترفندها و توطئه ها..... ۸۹
- ۱۰-۲-۳- عیارانه رفتن عاشق به دیدار معشوق..... ۹۵
- ۱۱-۲-۳- کام رانی ها و ناکامی ها..... ۹۷
- ۱۲-۲-۳- بیان دلدادگی ها..... ۱۰۲
- ۱۳-۲-۳- چاره جویی در وصال..... ۱۰۶
- ۱۴-۲-۳- نظر فخرالدین اسعد درباره ی «عشق»..... ۱۱۳
- ۳-۳-۱- ادیان و آیین های ایران باستان و بازتاب آن در منظومه ی «ویس و رامین»..... ۱۱۶
- ۱-۳-۳- چند گانه پرستی (polytheism)..... ۱۱۷
- ۲-۳-۳- ثنویت یا دو خدایی (dualism)..... ۱۲۱
- ۳-۳-۳- ادیان هندی رایج در ایران باستان..... ۱۲۶
- ۴-۳-۳- ادیان ایرانی متأثر از ادیان هندی..... ۱۲۷
- ۵-۳-۳- بازتاب عقاید و تعالیم مزدیسنا در منظومه ی «ویس و رامین»..... ۱۲۹

- ۱-۵-۳-۳-امشاسپندان ۱۳۱
- ۲-۵-۳-۳-جایگاه آتش در کیش زرتشت ۱۳۵
- ۳-۵-۳-۳-موقعیت و کیفیت بهشت و دوزخ- پاداش و کیفر در کیش زرتشت ۱۴۲
- ۴-۵-۳-۳-تعالیم و توصیه های اخلاقی اوستا ۱۴۷
- ۵-۵-۳-۳-رسم قربانی کردن ۱۵۶
- ۶-۵-۳-۳-رسم کستی بستن ۱۵۹
- ۷-۵-۳-۳-رسم دخمه ساختن ۱۶۰
- ۸-۵-۳-۳-جشن ها و اعیاد رسمی ۱۶۱
- ۹-۵-۳-۳-نام گذاری ایام به نام فرشتگان و ایزدان ۱۶۲
- ۱۰-۵-۳-۳-ازدواج با محارم ۱۶۳
- ۱۱-۵-۳-۳-حجاب و پوشش زنان در ایران باستان ۱۶۶
- ۱۲-۵-۳-۳-رفتار با زن دشمنان ۱۶۹
- ۱۳-۵-۳-۳-رسم گواه گیری در مراسم ازدواج ۱۷۱
- ۱۴-۵-۳-۳-جایگاه زنان در ایران باستان ۱۷۲
- ۱۵-۵-۳-۳-اهمیت تخمه و نژاد ۱۷۵
- ۱۶-۵-۳-۳-نسبت صفات زشت به دیوان ۱۷۷
- ۱۷-۵-۳-۳-رسم تقسیم سال کبیسه در قدیم ۱۷۹
- ۳-۴- تصرفات « فخرالدین اسعد » در اصل داستان «ویس و رامین» ۱۸۱
- ۱-۴-۳-نفوذ عقاید اسلامی ۱۸۲
- ۲-۴-۳-نفوذ اطلاعات شخصی شاعر ۱۸۷
- ۳-۴-۳-نفوذ عقاید مغایر با فرهنگ ایران باستان ۱۸۸

- ۱۹۱-۳-۵- باورهای عامیانه.....
- ۱۹۲-۳-۵-۱- یام سعد و نحس - تأثیر افلاکیان بر سرنوشت خاکیان.....
- ۱۹۵-۳-۵-۲- اعتقاد به تقسیمات هفت گانه ی جهان (هفت اقلیم یا هفت کشور).....
- ۱۹۶-۳-۵-۳- افسانه ی آفرینش زمین.....
- ۱۹۷-۳-۵-۴- عقایدی درباره ی خسوف و کسوف.....
- ۱۹۸-۳-۵-۵- اعتقاد به فره ایزدی.....
- ۱۹۹-۳-۵-۶- اعتقاد به چشم زخم.....
- ۲۰۰-۳-۵-۷- افسانه ی غول.....
- ۲۰۱-۳-۵-۸- اعتقاد به وجود دیوان و پریان.....
- ۲۰۲-۳-۵-۹- سیمرغ و همای سعادت.....
- ۲۰۲-۳-۵-۱۰- اعتقاد به سحر و جادو.....
- ۲۰۴-۳-۵-۱۱- خضر و افسانه ی آب حیات.....
- ۲۰۵-۳-۵-۱۲- هفت اندام.....
- ۲۰۵-۳-۵-۱۳- اشک خونین.....
- ۲۰۶-۳-۵-۱۴- قسم به نان و نمک.....
- ۲۰۶-۳-۵-۱۵- اعتقاد به تأثیر شیر در خلق و خوی کودک شیرخوار.....
- ۲۰۷-۳-۶- اندیشه های فردوسی وار.....
- ۲۰۹-۳-۶-۱- تقدیر باوری و جبر گرایی.....
- ۲۱۸-۳-۶-۲- گله از دنیا و روزگار.....
- ۲۲۱-۳-۶-۳- ناپایداری دنیا و بهره بردن از آن.....
- ۲۲۳-۳-۶-۴- خردورزی.....

- ۲۲۵..... ۳-۶-۵-آزستیزی
- ۲۲۷..... ۳-۶-۶-زهدو پاکدامنی
- ۲۲۸..... ۳-۶-۷-نکوهش زن
- ۲۳۴..... ۳-۶-۸-جهان، عرصه ی مبارزه ی نیروهای متضاد
- ۲۳۸..... ۳-۷-جایگاه «طنز» و «هجو» در «ویس و رامین»

□ فصل چهارم- ساختار و واژگان

- ۲۴۷..... ۴-۱-مختصات سبک خراسانی در منظومه ی «ویس و رامین»
- ۲۴۷..... ۴-۱-۱-مختصات لغوی سبک خراسانی
- ۲۴۷..... ۴-۱-۱-۱-واژگان پهلوی و کهن پارسی
- ۲۴۸..... ۴-۱-۱-۱-۱-واژگان پهلوی
- ۲۵۸..... ۴-۱-۱-۱-۲-واژگان کهن پارسی
- ۲۶۴..... ۴-۱-۱-۲-کاربرد لغات در معانی خاص
- ۲۷۲..... ۴-۱-۱-۳-بررسی آماری واژگان پهلوی و کهن پارسی منظومه ی «ویس و رامین»
- ۲۷۴..... ۴-۱-۱-۴-واژگان عربی
- ۲۷۶..... ۴-۱-۱-۵-بررسی میزان احتمالی لغات عربی در منظومه ی «ویس و رامین»
- ۲۷۷..... ۴-۱-۲-مختصات نحوی سبک خراسانی
- ۲۷۸..... ۴-۱-۲-۱-آوردن واو عطف در آغاز مصراع ها
- ۲۷۸..... ۴-۱-۲-۲-جمع بستن کلمات جمع عربی با علامت جمع فارسی «ها»
- ۲۷۸..... ۴-۱-۲-۳-تمایل استفاده از «ان» جمع در برابر «ها» ی جمع
- ۲۷۹..... ۴-۱-۲-۴-آوردن دو حرف اضافه برای یک متمم

- ۲۷۹ ..... ۴-۱-۲-۵- استعمال قیودی مثل سخت، نیک و... برای تاکید بر امری
- ۲۷۹ ..... ۴-۱-۲-۶- تقدم صفت تفضیلی (با کسره و بدون کسره) نسبت به موصوف
- ۲۸۰ ..... ۴-۱-۲-۷- اضافه کردن «ی» به آخر صفات پی در پی
- ۲۸۰ ..... ۴-۱-۲-۸- چسباندن «ش» نهادی به فعل برای تاکید بر «نهاد»
- ۲۸۰ ..... ۴-۱-۲-۹- اتصال ضمیر به حرف موصول «که»
- ۲۸۱ ..... ۴-۱-۲-۱۰- جهش ضمیر
- ۲۸۱ ..... ۴-۱-۲-۱۱- اتصال ضمیر مفعولی به فعل
- ۲۸۱ ..... ۴-۱-۲-۱۲- اطلاق ضمیر انسانی برای غیر جاندار
- ۲۸۲ ..... ۴-۱-۲-۱۳- کاربرد «را» در غیر نشانه ی مفعولی
- ۲۸۳ ..... ۴-۱-۲-۱۴- فاصله انداختن بین فعل و پیشوند «می» و «همی»
- ۲۸۳ ..... ۴-۱-۲-۱۵- جدا کردن پیشوندنهی «مه» و «نه» از فعل
- ۲۸۴ ..... ۴-۱-۲-۱۶- استفاده ی فراوان از افعال پیشوندی
- ۲۸۴ ..... ۴-۱-۲-۱۷- افزودن «ی» به افعال شرطی و جواب شرط آن
- ۲۸۴ ..... ۴-۱-۲-۱۸- کاربرد فعل نیشابوری
- ۲۸۵ ..... ۴-۱-۲-۱۹- استعمال تمام صیغه های مضارع «شایستن»، «بایستن» و...
- ۲۸۵ ..... ۴-۱-۲-۲۰- کاربرد افعال غیر شخصی
- ۲۸۵ ..... ۴-۱-۳- مختصات آوایی سبک خراسانی
- ۲۸۶ ..... ۴-۱-۳-۱- افزایش و کاهش واج ها
- ۲۸۸ ..... ۴-۱-۳-۲- تبدیل مصوت ها
- ۲۸۹ ..... ۴-۱-۳-۳- اسکان واج ها

۲۹۰ ..... ۴-۱-۳-۴- تشدید و تخفیف واج ها

۲۹۱ ..... ۴-۱-۳-۵- تلفظ کهن واژگان

□ فصل پنجم- تحلیل زیبا شناختی منظومه ی ویس و رامین

۲۹۶ ..... ۵-۱-۵- عناصر بیان و بدیع در منظومه ی «ویس و رامین»

۲۹۶ ..... ۵-۱-۱- تشبیه

۳۰۰ ..... ۵-۱-۲- استعاره

۳۰۱ ..... ۵-۱-۳- تمثیل و ارسال المثل

۳۰۵ ..... ۵-۱-۴- کنایه

۳۰۵ ..... ۵-۱-۵- تشخیص

۳۰۷ ..... ۵-۱-۶- ترصیع

۳۰۹ ..... ۵-۱-۷- تجنیس

۳۱۱ ..... ۵-۱-۸- طباق

۳۱۱ ..... ۵-۱-۹- سیاقه الاعداد

۳۱۲ ..... ۵-۱-۱۰- تنسیق الصفات

۳۱۳ ..... ۵-۱-۱۱- اغراق

۳۱۴ ..... ۵-۱-۱۲- حسن التعلیل

۳۱۵ ..... ۵-۱-۱۳- تکرار و نقش آن در ایجاد موسیقی کلام

۳۱۸ ..... ۵-۱-۱۴- لف و نشر

۳۲۰ ..... ۵-۱-۱۵- التفات

۳۲۵ ..... ۵-۲-۱- جایگاه اطناب در منظومه ی «ویس و رامین»

۳۲۵ ..... ۵-۲-۱- اطناب های غیر منطقی و بی موقع

۳۲۸	.....۵-۲-۲-اطناب ممل	
۳۳۱	.....۵-۲-۳-اطناب های منطقی و به موقع	
۳۳۲	.....۵-۳-ایجاز	
۳۳۳	.....۵-۴-تشبیهات بکر و نادر	
۳۳۷	.....۵-۵-تنوع تصاویر شعری منظومه ی «ویس و رامین»	
۳۳۷	.....۵-۶-تصاویر زنده و مجسم	
۳۴۰	.....۵-۷-زمینه ی مادی و انتزاعی تصاویر شعری	
۳۴۴	.....۵-۸-توصیف اماکن و شخصیت های داستانی	
۳۴۴	.....۵-۸-۱-توصیف شخصیت ها	
۳۴۴	.....۵-۸-۱-۱-توصیف ظاهر قهرمانان	
۳۴۹	.....۵-۸-۱-۲-توصیف حالات درونی قهرمانان	
۳۵۳	.....۵-۸-۲-توصیف مکان ها	
۳۵۳	.....۵-۸-۲-۱-توصیف مکان عشق ورزی ها	
۳۵۶	.....۵-۸-۲-۲-توصیف سایر اماکن وقوع حوادث داستانی	
۳۵۸	.....۵-۹-توصیف رزم و بزم	
۳۵۹	.....۵-۹-۱-توصیفات بزمی	
۳۶۴	.....۵-۹-۲-توصیفات رزمی	

□ فصل ششم - روایت و ادبیات داستانی

۳۷۱	.....۶-۱-عناصر داستانی «ویس و رامین»	
۳۷۱	.....۶-۱-۱-زاویه ی دید و شیوه های نقل داستان	

- ۳۷۲ ..... ۲-۱-۶- شروع داستان
- ۳۷۳ ..... ۳-۱-۶- وحدت مکان وقوع حوادث داستان
- ۳۷۴ ..... ۴-۱-۶- زمان وقوع حوادث
- ۳۷۶ ..... ۵-۱-۶- لحن راوی به هنگام روایت
- ۳۸۱ ..... ۲-۶- شگردهای داستان پردازی «فخرالدین اسعد گرگانی»
- ۳۸۱ ..... ۱-۲-۶- وحدت موضوع و ارتباط حوادث داستان با جریان اصلی آن
- ۳۸۳ ..... ۲-۲-۶- نقش تلقین و دخالت راوی در پیش برد جریان داستان
- ۳۸۵ ..... ۱-۲-۲-۶- دخالت راوی در داستان با تاکید بر نقش قضا و قدر
- ۳۸۶ ..... ۲-۲-۲-۶- دخالت راوی در داستان با مقدمه چینی
- ۳۸۸ ..... ۳-۲-۲-۶- دخالت راوی در داستان به وسیله ی اظهار نظر درباره ی قهرمانان
- ۳۹۰ ..... ۳-۲-۶- گره افکنی و گره گشایی
- ۳۹۴ ..... ۴-۲-۶- حوادث غیر منتظره در داستان
- ۳۹۵ ..... ۵-۲-۶- واقعی و طبیعی بودن عوامل داستانی
- ۳۹۸ ..... ۶-۲-۶- دگرذیسی سرنوشت قهرمانان
- ۳۹۹ ..... ۷-۲-۶- بر سر دوراهی قرار دادن قهرمانان
- ۴۰۲ ..... ۳-۶- عوامل مخمل داستان پردازی «فخرالدین اسعد»
- ۴۰۲ ..... ۱-۳-۶- تناقض گویی های راوی در روایت داستان
- ۴۰۵ ..... ۲-۳-۶- اطناب ها بی موقع و نابجا
- ۴۰۶ ..... ۳-۳-۶- التفات های بی مورد و بی جا
- ۴۰۸ ..... ۴-۳-۶- عدم تنوع وقایع داستانی
- ۴۰۸ ..... ۴-۶- انواع گفتارهای داستانی «ویس و رامین»

- ۴۱۰ ..... ۶-۴-۱- گفت و شنوده‌های عاشقانه
- ۴۱۳ ..... ۶-۴-۲- گفتگو با عناصر طبیعی
- ۴۱۵ ..... ۶-۴-۳- تک‌گویی‌ها (مونولوگ‌ها)
- ۴۲۰ ..... ۶-۴-۴- گفتارهای مکتوب
- ۴۲۵ ..... ۶-۴-۵- آفرین و نفرین
- ۴۲۶ ..... ۶-۴-۵-۱- آرزوی شادی و
- ۴۲۶ ..... ۶-۴-۵-۲- آرزوی پیروزی و پادشاهی
- ۴۲۷ ..... ۶-۴-۵-۳- آرزوی عمر جاویدان
- ۴۲۸ ..... ۶-۴-۵-۴- آرزوی بخت و اقبال نیک
- ۴۲۹ ..... ۶-۴-۵-۵- بد خواهی و طلب نابودی برای دشمن
- ۴۳۰ ..... ۶-۴-۶- پیش‌گویی‌ها
- ۴۳۳ ..... ۶-۴-۷- مویه‌زاری

□ فصل هفتم - قهرمانان

- ۴۳۹ ..... ۷-۱- معرفی و تحلیل قهرمانان و شخصیت‌های داستان
- ۴۳۹ ..... ۷-۱-۱- ویس
- ۴۴۱ ..... ۷-۱-۱-۱- پیش از تولد
- ۴۴۱ ..... ۷-۱-۱-۲- دوران کودکی و نوجوانی در نزد دایه
- ۴۴۳ ..... ۷-۱-۱-۳- «ویس»، نامزد باوفای برادر
- ۴۴۴ ..... ۷-۱-۱-۴- «ویس»، قبل از آشنایی با «رامین»
- ۴۴۶ ..... ۷-۱-۱-۵- «ویس»، یار وفادار «رامین»
- ۴۵۱ ..... ۷-۱-۱-۶- «ویس» دوران پختگی و کمال در عشق

- ۷-۱-۱-۷-«ویس»، و براندازی پادشاهی «شاه موبد» ۴۵۴
- ۸-۱-۱-۷-«ویس»، همسر قانونی «رامین» ۴۵۵
- ۲-۱-۷-رامین ۴۵۵
- ۳-۱-۷-شاه موبد ۴۶۲
- ۴-۱-۷-دایه- سلسله جنبان عشق دلدادگان ۴۷۲
- ۵-۱-۷-شهر و ۴۸۰
- ۶-۱-۷-ویرو ۴۸۱
- ۷-۱-۷-زرد ۴۸۲
- ۸-۱-۷-گل ۴۸۴
- ۲-۷-تفاوت زبان و لحن قهرمانان با هم ۴۸۴
- ۳-۷-زمینه ی تاریخی قهرمانان ۴۸۷
- ۴-۷-جایگاه اجتماعی قهرمانان ۴۹۰
- ۵-۷-روانشناسی قهرمانان ۴۹۴
- ۶-۷-قضاوت راوی درباره ی قهرمانان ۴۹۹
- ۷-۷-قضاوت امروزی ما درباره ی داستان و قهرمانانش ۵۰۳

□ فصل هشتم - یافته های پژوهشی

- ۱-۸- برخی شباهت های شگفت بین داستان «ویس و رامین» و «لیلی و مجنون» ۵۱۶
- ۲-۸- گزارشی از آمار واژگان پهلوی و عربی منظومه ی «ویس و رامین» ۵۱۷
- ۳-۸- طراحی زیبا و منسجم «تمثیل» در شعر «فخرالدین اسعد» ۵۱۹
- ۴-۸- جایگاه تصاویر انتزاعی در شعر «فخرالدین اسعد» ۵۲۱
- ۵-۸- عوامل اخلاص گر در شیوه ی داستان پردازی «فخرالدین اسعد» ۵۲۲

□ فهرست منابع و مآخذ ۵۲۳